

MERE NATUR OG BIODIVERSITET OG STØRRE ANSVARFULDE FÆLLESSKABER

Naturpolitik i Kerteminde Kommune

Fynshoved

Lav Hindebæger og Blåfugl på Sankthansurt

Indhold

MERE NATUR OG BIODIVERSITET OG STØRRE ANSVARSFULDE FÆLLESSKABER.....	4
Naturpolitikens vision.....	4
Baggrund for Naturpolitik	4
Samarbejde og fællesskaber	4
Udfordringer og muligheder	5
Rød tråd til kommunens politikker og planer	6
Naturen i Kerteminde Kommune	7
Naturen i tal	11
Arealanvendelse.....	11
Natur beskyttet efter Naturbeskyttelsesloven §3.....	12
De tre fokusområder	13
Fokusområde 1: Plads til naturen.....	14
.....	14
Delmål for fokusområde 1:	15
Fokusområde 2: Biodiversitet	16
Delmål for fokusområde 2	16
Fokusområde 3: Fælles ansvar	18
Delmål for fokusområde 3	19
Ordforklaringer	20

MERE NATUR OG BIODIVERSITET OG STØRRE ANSVARSFULDE FÆLLESSKABER

Naturpolitik i Kerteminde Kommune

Naturpolitikens vision

Kerteminde Kommune vil med naturpolitikken sætte en retning for, hvordan vi sammen kan skabe en rig, varieret og mangfoldig natur. Naturpolitikken understøtter Kerteminde Kommunes overordnede vision, hvor samarbejde og fællesskaber danner den overordnede referenceramme og med netop den baggrund, er naturpolitikken blevet til - gennem inddragelse af kommunale råd og input fra ildsjæle.

Baggrund for Naturpolitik

Der har igennem flere år været interesse for at få udarbejdet en Naturpolitik i Kerteminde Kommune. I 2021 blev der nedsat et §17 stk. 4 udvalg, der udarbejdede et forslag til en naturpolitik med tilhørende handlingskatalog. I 2023 besluttede Klima- og Bæredygtighedsudvalget at der skulle udarbejdes en endelig Naturpolitik, som skal danne den overordnede ramme for kommunens naturindsatser. Naturpolitikken tager udgangspunkt i §17 stk. 4 udvalgets forslag, samt DN's inspirationskatalog "Kommunale Naturpolitikker"¹ som er udarbejdet i samråd med kommuner i hele landet.

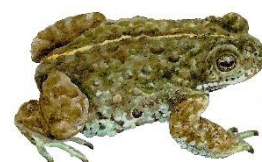

Naturpolitikken er gældende for en byrådsperiode og skal første gang revurderes i 2030.

Samarbejde og fællesskaber

Inddragelse og involvering af lodsejere, lokalråd og borgerne har vægtet højt i udarbejdelsen af naturpolitikken. Tillid, åbenhed og respekt har været nøgleordene i processen, og vi oplever et stort engagement fra Grønt Råd, Bæredygtighedsrådet og Landsbyrådet, hvilket fortæller os, at de ser værdien i at deltage. Særlig højt vægtes samarbejdet med lodsejere, da de besidder vigtig viden om naturen på deres arealer. Desuden ligger størstedelen af naturen og dele af den særligt værdifulde natur på privatejet jord.

Landsbyrådet repræsenterer en bred gruppe af borgere, der deler interessen for at skabe flere bynære naturområder og fremme aktiviteter og

*Viben, Kødfarvet
Gøgeurt og
Strandtudsens er
målarterne i Sybergland*

¹ https://www.dn.dk/media/46526/inspirationskatalog_final_lav-opl%C3%B8sning.pdf

fællesskaber i det fri. De ønsker et øget kendskab til natur og biodiversitet, da det fremmer forståelsen og inspirerer til at tage del i handlinger og aktiviteter, der understøtter bæredygtig udvikling.

Udfordringer og muligheder

Naturen er under pres og udfordres i Kerteminde Kommune, som i resten af landet. Nogle af de største udfordringer er mangel på plads, sammenhæng, dræning og tilgroning, hvilket fører til en forringelse af levesteder for både dyr og planter med tab og isolering af oprindelige arter. Samtidig er der et stigende pres fra invasive arter. I det åbne land er størstedelen af arealerne opdyrket² og når naturområderne samtidig er fragmenterede, påvirkes de enkelte arter i negativ retning, da deres populationer splittes, så de kommer til at leve så langt fra hinanden, at de ikke kan mødes og formere sig.³ Flagermusen er her en god indikator for andre arter. Når der er høj biodiversitet i naturen, vil der være flere insekter og derfor også flere flagermus.

Kystnaturen udfordres samtidig af stigende havvand og omgivelserne presses af øgede nedbørsmængder og ekstrem tørke⁴. Naturbaserede løsninger er her vigtige i klimasammenhænge, da naturen kan benyttes til at håndterer vand.

Nogle af de største udfordringer i Kerteminde Kommune er: mangel på plads, sammenhæng, dræning og tilgroning, hvilket fører til forringelse af levesteder for både dyr og planter med tab og isolering af oprindelige arter.

Sybergland

² Kulturlandskabet i Kerteminde Kommune – Trap Danmark | Lex

³ Det åbne landskab er en mosaik – Naturen i Danmark | Lex

⁴ Værdifuld dansk kystnatur står til at forsvinde

Rød tråd til kommunens politikker og planer

Naturpolitikken understøtter natur-målsætningerne i kommunens øvrige politikker og planer, hvilket figuren og nedenstående citater er eksempler på.

- I Kerteminde Kommunes Sundhedspolitik er der fokus på blandt andet; *"mental styrke igennem bynær natur og fysisk aktivitet."*⁵
- I Handicappolitikken er *"Tilgængelighed"* et fokuspunkt.⁶
- I Kultur-, fritid- og idrætspolitikken er det; *"et politisk sigte også at støtte op om muligheden for unikke gåture."*⁷
- Den Fælles Indkøbspolitik har *"bæredygtighed, klima og grøn omstilling"* som et fokusområde.⁸
- I Kommuneplanen 2021-2023 er der fokus på hensynet til naturen, når der skal udvikles nye projekter og på at give mulighed for at skabe ny spændende natur til glæde for kommunens borgere.⁹
- I Kerteminde Kommunes DK2020 Klimahandleplanen beskrives; *"mere natur og biodiversitet samt rekreative arealer"*, som et centralt emne for merværdi¹⁰
- I Landsbypolitikken stilles spørgsmål som; *"hvordan gøres naturen mere tilgængelig, og hvordan øges mulighederne, samtidig med at naturen bevares og beskyttes?"*¹¹

⁵ <https://kerteminde.dk/politik/vedtagne-politikker/sundhedspolitik-2024-2027>

⁶ <https://kerteminde.dk/politik/vedtagne-politikker/handicap-politik-2023-2026>

⁷ <https://kerteminde.dk/p/Filer%20Borger/Kultur%20og%20fritid/Politikker/KFI-Politik.21.12.18.pdf>

⁸ <https://kerteminde.dk/politik/vedtagne-politikker/den-faelles-indkoebspolitik>

⁹ <https://kerteminde.viewer.dkplan.niras.dk/plan/2#/4622>

¹⁰ <https://kerteminde.viewer.dkplan.niras.dk/plan/36#/13934>

¹¹ <https://kerteminde.dk/p/Landsbypolitik-2023-2026-ver-12.pdf>

Naturen i Kerteminde Kommune

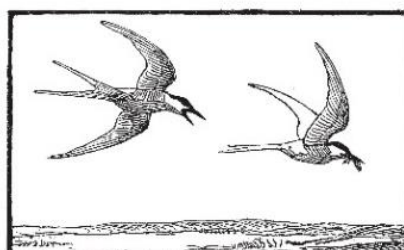
Kerteminde Kommune er kendetegnet ved sin lange kystlinje og en række sammenhængende landskabsområder, der er af særlig karakteristisk og bevaringsværdig karakter. Naturen er af høj kvalitet, der specielt er knyttet til lysåbne arealer som overdrev, strandenge samt ferske enge og moser. Kerteminde Kommune omkranses af Odense Fjord, Kerteminde Fjord, Kertinge Nor og Storebælt, der tilsammen bidrager til en høj artsdiversitet og oplevelsesværdi i landskabet. Romsø rummer store sjældenheder med sin gamle naturskov, der græsses hårdt af en bestand af dådyr.

Dådyr, Romsø – en del af Natura2000 områderne.

Rødben og Klyde.

*Kerteminde Kommune er med i **Better BirdLIFE** - der forbedrer forholdene for de særlige kystfugle i det Vestlige Østersø.*

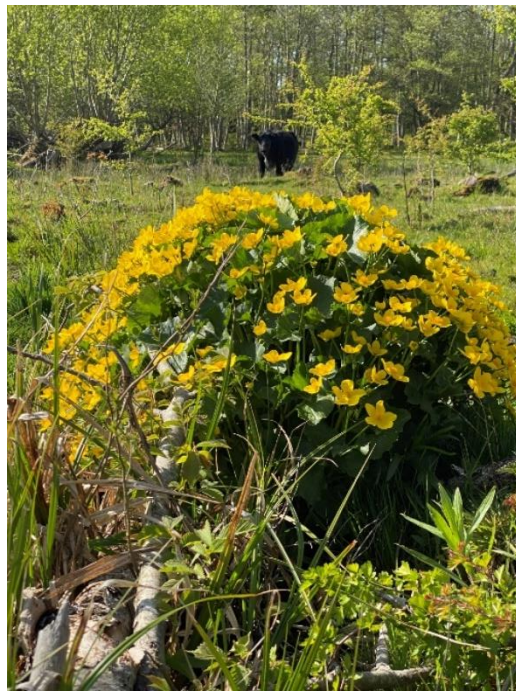

Better BirdLIFE

Fyns Hoved på det nordlige Hindsholm udgør en mosaik af bakker, overdrev, strandenge og stenrev. Her findes nogle af Fyns største og bedst udviklede kalkoverdrev, og sammen med øerne i Lillestrand bidrager de til et af landets mest tørre og solrige områder. I disse findes *Storebæltsfloraen*, som har de sjældne arter som Hjorterod, Trekløft-Alant, Bugtet Frøstjerne, Mark-Tusindgylden, Dansk Astragel, Biblomst, Lav Hindebæger og Finger-Lærkespore.¹²

Trekløft-Alant, Mejlø med kortlægningsudstyr.

Eng-kabbeleje og ko, Multiparken

Dansk astragel og sød astragel, Fyns Hoved.

Munkebo Bakker udgør en "endemoræne", idet Storebæltsgletsjeren ved sidste istid stoppede her. Ved Munkebo findes Dalby Høj med de sjældne arter; Ægbladet Fliglæbe, Dværgblåfugl og Moshumle. Mod syd strækker sig det letbølgede morænelandskab, der ligger mellem Bovense-Kertinge og Ullerslev. I dette område mellem Rynkeby og Birkende, findes Urup Dam. Dette internationalt beskyttede moseområde er særlig værdifuldt på grund af de orkidérige rigkær med 6 forskellige orkidéarter, deriblandt den meget sjældne Mygblomst, som på Fyn kun findes her og på Helnæs.

¹² <https://naturstyrelsen.dk/find-et-naturomraade/naturguider/fyn/fyns-hoved/dyr-og-planter>

Artsrig eng-moseområde, Urup Dam.

*Skovlysning
med dødt ved.*

Kerteminde Kommune er med i **LIFE RING** - et fælles Fynsk EU-projekt, der betyder at små isolerede naturområder forbindes, så der opstår varierede og robuste leveområder for dyr og planter. I projektet udarbejdes samtidig en fælles fynsk biodiversitetsstrategi.

Mygblomst, Urup Dam.

Naturen i tal

Naturen i Kerteminde og dermed politikken fundament tager afsæt i gamle registreringer fra Fyns Amt fra før 2007 og fra kommunale registreringer af højt målsatte naturområder fra 2009.

Arealanvendelse

Oversigten over arealanvendelsen i Kerteminde Kommune viser hvor stor en andel naturen udgør i kommunen. Der er registreret cirka 7% natur, 7% skov og 68% landbrugsareal. Naturkapitalindekset for Kerteminde Kommunen er 14 ud af 100, hvilket rangerer kommunen som nr. 90 ud af 98 kommuner.¹³

Areal-
anvendelsen i
Kerteminde
Kommune
Danmarks
Statistik 2021

Arealanvendelse	Km2	%
Landbrugsafgrøder	140,2	68,1
Enge, moser og anden våd natur	7,7	3,8
Heder, klitter og anden tør natur	2,6	1,3
Skov	14,2	6,9
Søer	2,5	1,2
Vandløb	1,6	0,8
Bygninger og bebyggede områder	19,5	9,5
Parker, sportsanlæg og andre rekreative områder	2,4	1,2
Veje, jernbaner og rabatter	11,3	5,5

Naturkapitalindekset viser, hvordan kommunens samlede arealinddeling og naturværdi fordeler sig.

¹³ <https://biodiversitet.nu/naturkapital>

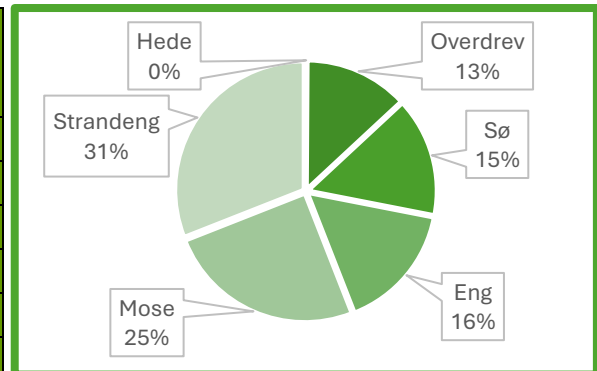
Natur beskyttet efter Naturbeskyttelsesloven §3

Nedenfor beskrives de arealer, der efter Naturbeskyttelsesloven §3 er beskyttet natur i Kerteminde Kommune. Tabellen viser antallet af de forskellige naturtyper, samt hvor mange hektarer de udgør. På nedenstående kortudsnit ses at naturområderne ligger spredt i landskabet.

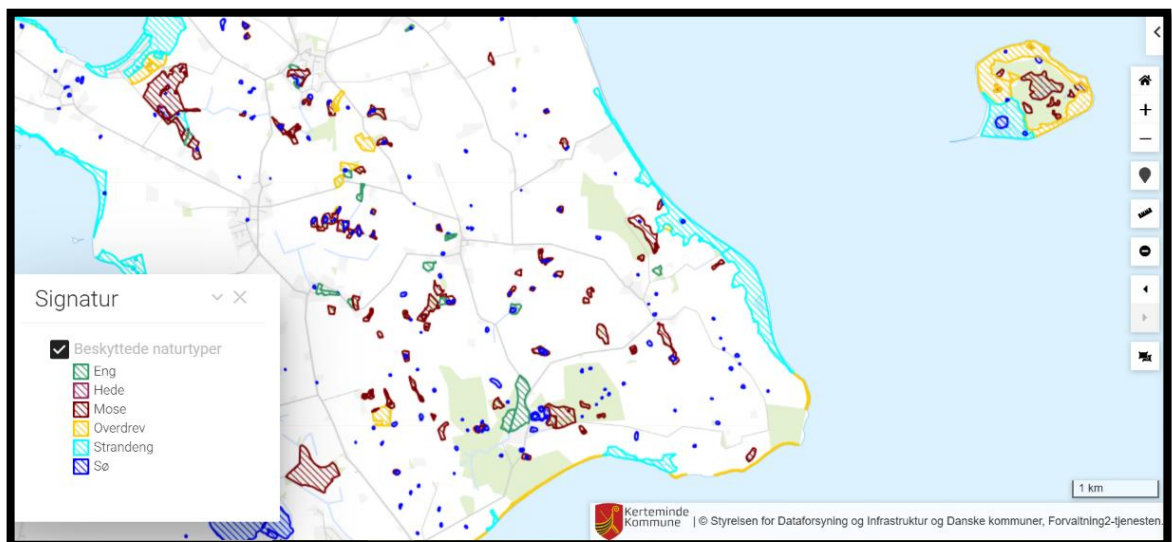
De beskyttede naturtyper kan findes på kommunens borgerkort. Og der kan læses mere om naturbeskyttelse på kommunens hjemmeside.¹⁴

Beskyttet §3 natur i Kerteminde Kommune	Hektar	Fordelt på steder
Hede	1,6	1
Overdrev	192	101
Sø	209	965
Eng	228	112
Mose	349	265
Strandeng	440	124

Danmarks Statistik

§3 natur i Kerteminde Kommune.

DK2020 Klimahandleplan i Kerteminde Kommune:

- mål om 1200 ha. ny skov på både kommunal og private jorde inden år 2050.

¹⁴ <https://kerteminde.dk/borger/natur>

De tre fokusområder

Naturpolitikken bygger på tre overordnede fokusområder med en række tilhørende delmål, som er blevet til på baggrund af politiske drøftelser, workshops med råd og interne høringer i forvaltningen.

De tre fokusområder er følgende:

- **PLADS TIL NATUREN**
- **BIODIVERSITET**
- **FÆLLES ANSVAR**

Artsrig strandoverdrev, Måle Strand.

Fokusområde 1: Plads til naturen

Naturen har brug for plads i form af sammenhængende og tilstrækkeligt store naturarealer for at sikre levedygtige populationer af de enkelte arter og tilstrækkelige muligheder for spredning af arterne. Desuden vil en bevarelse eller genoprettelse af den for naturområderne naturlige vandbalance være afgørende for biodiversiteten og for mange naturtyper.

Billedet her er et udsnit af det kommende areal hvorpå Smuttebjerg Folkeskov skal etableres.

Smuttebjerg

Folkeskov -

Naturstyrelsen er i gang med at etablere et 60 ha. stort sammenhængende skovområde med lysåbne arealer, der samtidig beskytter store dele af grundvandet på Hindsholm.

Hjemtagning -

Kerteminde Kommune er i gang med at ændre arealanvendelsen på ca. 37 hektar kommunale arealer fra dyrkning til natur og rekreative formål.

12 ha. hjemtaget areal ved Birkende Syd, der skal udlægges til natur og rekreativt område.

Delmål for fokusområde 1:

1. Der fokuseres på at skabe mere sammenhængende natur, med udgangspunkt i Grønt Danmarkskort¹⁵ og Biodiversitetsrådets anbefalinger¹⁶.
2. Projekter, som har synergieffekter, prioriteres særligt højt, f.eks. grundvandsbeskyttelse, klimaindsatser, kvælstoffjernelse og rekreative muligheder.
3. Prioritering af arealudvidelser omkring kystlinje og naturarealer, med særlig fokus på at understøtte Natura 2000 områder og øget biotopsvariation.
4. Naturgenopretning prioriteres på: lavbundsarealer, sandede højjorde samt afvandede eller drænedede enge og moser ved genskabelse af naturlig hydrologi.
5. Privat og offentlig skovrejsning fremmes med fokus på grundvandsbeskyttelse, at skabe fysisk sammenhæng og ved at øge CO2-binding.

Kreaturer afgræsser våde enge, Sybergland

*Kerteminde Kommune opkøbte ca. 13. ha jord, i forbindelse med **EU LIFE 70** – hvilket er et restaureringsprojekt, der har særligt fokus på at sikre højmoser, rigkær og andre sårbare mosetyper. Læs mere under Natur på kommunens hjemmeside.*

¹⁵ Grønt Danmarkskort - Kerteminde Kommuneplan 2021 - 2033 - Kerteminde Kommune

¹⁶ https://www.biodiversitetsraadet.dk/pdf/2025/01/Virkemidler_kort-udgave_samlet_11.09.2024.pdf

Fokusområde 2: Biodiversitet

Biodiversitet eller biologisk mangfoldighed

Når vi taler om den særlige natur i Kerteminde Kommune og om, hvordan vi bedst mulig tager ansvar for den, er det vigtigt, at vi har en fælles forståelse af, hvad begrebet biodiversitet dækker over. Biodiversitet betyder direkte oversat: "Variation af liv". FN definerer biodiversitet som: "Mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen indenfor og mellem arterne som mangfoldigheden af økosystemer." Med andre ord er biodiversitet alt liv på jordkloden, herunder dyr, planter, svampe, bakterier og andet levende både på land og i vand.¹⁷ Biodiversitet kan opdeles i tre søjler: artsdiversitet, genetisk diversitet og økosystemdiversitet.

Hvilke arter findes derude?

Med undtagelse af Natura 2000 områderne, der overvåges af Staten, kender Kerteminde Kommune ikke det nuværende naturindhold på en lang række af de beskyttede naturarealer. Dette udfordrer processen for prioriteringer og handlinger. Det er en ambition med naturpolitikken, at der skal skabes kendskab til naturindholdet og dermed et grundlag for at måle effekten af den gennemførte politik.

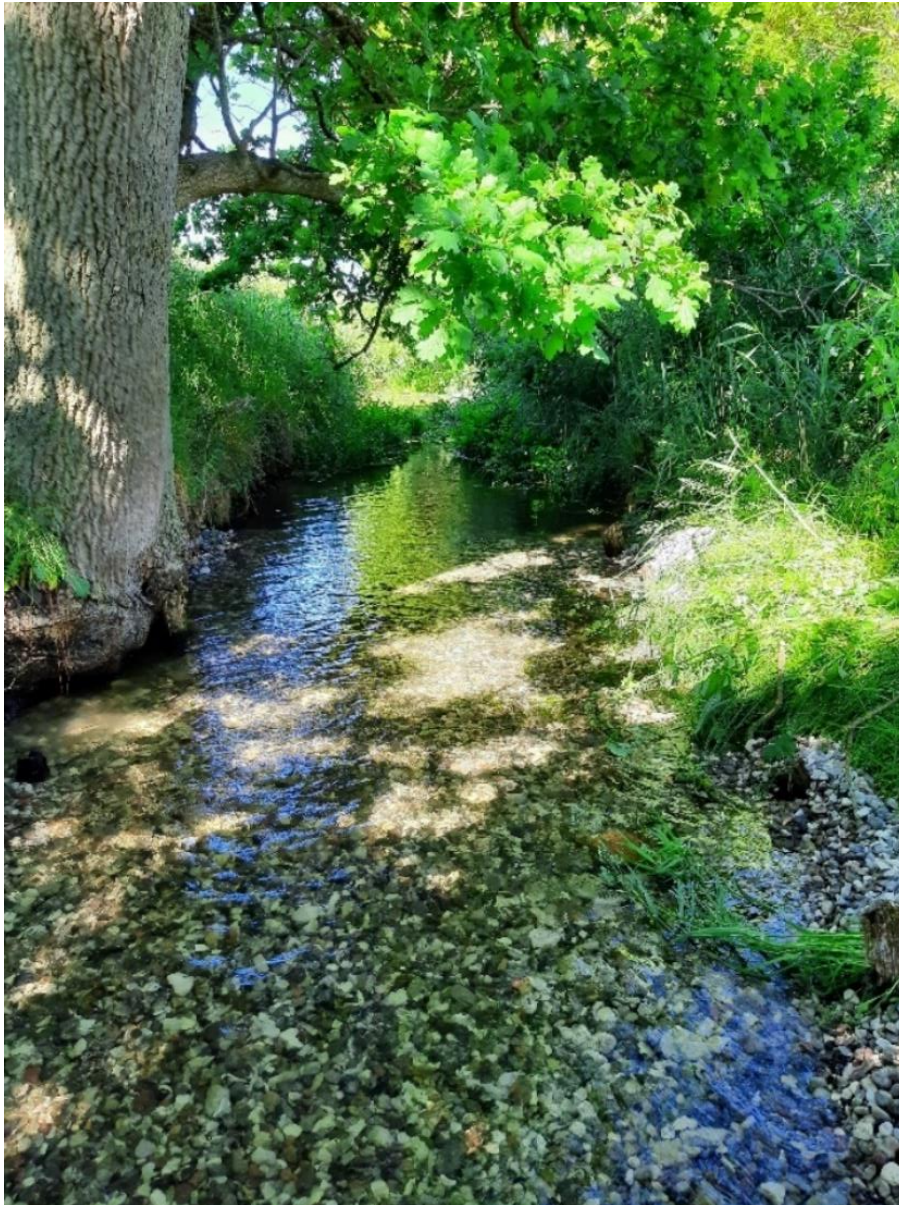
Biblomst og Okkergul Pletvinge, Jøvet

Delmål for fokusområde 2

1. Det prioriteres højt at få registreret det nuværende naturindhold.
2. Biodiversitet vægtes særligt højt i beskyttede naturområder og i områder med store potentialer for naturudvikling.
3. På de kommunale arealer arbejdes der målrette på at øge biodiversiteten.
4. Naturpleje på private arealer og i urørt skov understøttes.

¹⁷ <https://sgavmst.dk/natur-og-jagt/naturen-i-danmark/biodiversitet/hvad-er-biodiversitet>

Vandløbsrestaurering - Kerteminde Kommune arbejder på at opnå god økologisk tilstand i kommunens målsatte vandløb, blandt andet via det tværkommunale samarbejde Havørred Fyn.

Gydegrus suppleret til en gydebanke. Restaureringsprojekt finansieret af 2. vandplansperiode ved Geels Å, udført i 2023.

Kerteminde Kommune er med i forskellige kommunale samarbejder.

Heraf blandt andet:

- Odense Fjord samarbejdet - sammen om god økologisk tilstand i Odense Fjord i 2027.
 - Lokale Treparter
 - Vindinge Ådal og Holckenhavn Fjord.
 - Havørred Fyn
-

Fokusområde 3: Fælles ansvar

For at kunne tage hånd om naturen, når vi er i den, må vi have et bedre kendskab til den. Det kræver en forståelse af, at nogle områder er mere sårbare, og at vores handlinger påvirker de arter, der lever i den og er afhængige af den. Med andre ord skal der tages tilstrækkeligt hensyn til beskyttelsen af naturen i forbindelse med benyttelsen; det gælder både for udtagning af naturressourcer, og for de påvirkninger, som menneskets aktiviteter medfører. Naturressourcerne skal udnyttes på en bæredygtig måde, og skadevirkninger på naturområder og arter, fra menneskelige aktiviteter, skal minimeres.

Gennem brede samarbejder og vidensdeling på tværs styrkes vi i forståelsen af kommunens værdifulde natur og fremmer dermed et større fællesskab og ansvar, når vi bevæger os i den. Her spiller udeliv en væsentlig rolle og er i den sammenhæng også beskrevet i flere af kommunens politikker. Kommunen rummer allerede nu store områder med plads til læring og formidling og flere er på vej. Det er et stort ønske at fremme kendskabet til kommunens særlige områder som Fyns Hoved, Urup Dam, Sybergland eller Romsø for eleverne i kommunens skoler.

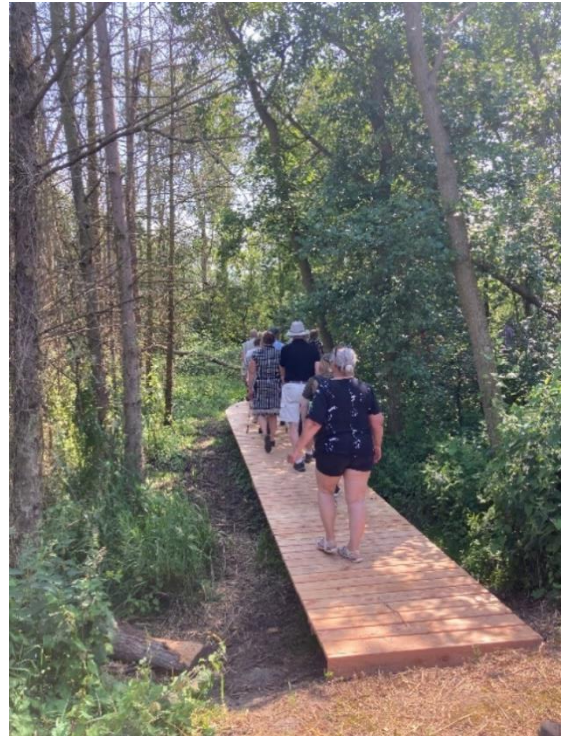

*Sybergstien og
læringsmiljøet i
Sybergland.*

Bæredygtig vandreturisme - Hike Fyn er et stiprojekt til glæde for aktive borgere og turister.

Delmål for fokusområde 3

1. Naturformidling for borgere og turister øges.
2. Udeundervisning i naturen styrkes for børn og unge.
3. Inddragelse og samarbejde med borgere, lodsejere, virksomheder, lokalråd og interessenter prioriteres højt.
4. Adgangen til naturen for ældre og handicappede styrkes.
5. Områder med særligt følsom biodiversitet friholdes for menneskelig aktivitet i udvalgte perioder.
6. Tværfagligt biodiversitetsforbedring styrkes gennem samarbejdet på tværs af kommunegrænserne.
7. Naturpolitikken implementeres i kommuneplan og øvrige politikker.

Boardwalk og naturen ved Sybergland.

Kølstrup Shelters, foto af Torben Larsen

Kystnære shelters – Kølstrup Shelters er den største shelterplads i kommunen og er en del af "De Blå støttepunkter" på Fyn.

Ordforklaringer

Biodiversitet:

- **Artsdiversitet** handler om mangfoldighed af arter. Artsdiversitet kan bl.a. måles som:
 - Artsrigdom: Antallet af forskellige arter i et område. Høj artsrigdom er altså lig med, at der i et område findes mange forskellige arter, mens lav artsrigdom er lig med, at der kun er få forskellige arter tilstede.
 - Hyppighed: Når man måler en arts hyppighed, så måler man, hvor mange individer der findes af arten på et givent område.
- **Genetisk diversitet** Genetisk diversitet handler om forskellighed i DNA. Ofte måles genetisk diversitet som de forskelle, man kan finde mellem individers DNA-sekvenser og gener. Eksempelvis variationen af insekter, fisk og fugle.
- **Økosystemdiversitet** handler om mangfoldighed af økosystemer. Et økosystem er både alt det levende (biotiske), som findes i et område – alt fra planter til dyr, svampe og mikroorganismer – og det levendes samspil med områdets ”ikke-levende” (abiotiske) elementer som vand, jordbundens kemi eller *klimaet*. Et økosystem kan fx være et stykke af en flod i et bjergområde, men man kan også se på hele bjergområdet som et økosystem i sig selv.¹⁸

Biodiversitetsrådet:

Biodiversitetsrådet er et uafhængigt og forskningsbaseret ekspertorgan bestående af ni eksperter indenfor natur- og biodiversitetsområdet i Danmark.

Rådet rådgiver regeringen og folketinget om tiltag, der kan skabe bedre vilkår for den danske natur. Biodiversitetsrådet er oprettet som led i natur- og biodiversitetspakken og skal hvert år udarbejde en årsrapport med anbefalinger for indsatser for natur og biodiversitet.

EU LIFE¹⁹

LIFE RING²⁰

Better BirdLIFE²¹

Grønt Danmarkskort:

Grønt Danmarkskort blev i 2017 en del af planloven og skal ses som et led i en forstærket indsats for større og mere sammenhængende naturområder. Formålet er at understøtte en positiv udvikling i biodiversitet og at indfri intentionerne med Naturplan Danmark. Samtidig skal udpegningen bidrage til at opfylde FN's og EU's 2020 biodiversitetsmål om at standse tilbagegangen af biodiversiteten.²²

Grønt Danmarkskort udpeger kommunens værdifulde natur og de eksisterende sammenhænge mellem naturområderne. Det viser, hvor potentialet for ny natur er størst, og hvor der med fordel kan skabes nye naturkorridorer.²³

¹⁸ <https://biodiversitetigymnasiet.dk/introduktion-til-biodiversitet/elevtekst-c/>

¹⁹ <https://life70blog.wordpress.com/>

²⁰ <https://naturstyrelsen.dk/nyheder/2024/juni/nyt-stort-naturprojekt-eu-millioner-paa-vej-til-fyns-natur>

²¹ <https://betterbirdlife.dk/>

²² <https://www.planinfo.dk/plantemaer/natur-miljoe-og-landskab-mv/groent-danmarkskort>

²³ Grønt Danmarkskort - Kerteminde Kommuneplan 2021 - 2033 - Kerteminde Kommune

Grøn Trepert:

En historisk aftale på tværs af Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Kommunernes Landsforening og Fødevarereforbundet NNF, Dansk Metal, Dansk Industri og regeringen. En aftale der vil være med til at forandre det danske landskab markant, skabe mere natur og sikre et godt vandmiljø.²⁴

Invasive arter:

Invasive arter er dyr og planter, der af mennesker introduceres til områder, som de ikke selv ville kunne sprede sig til, og som har en negativ og udkonkurrerende effekt på den hjemmehørende biodiversitet²⁵

§17, stk. 4 udvalg

§17 stk. 4 udvalg blev af Byrådet nedsat den 31. maj 2018 og udarbejdede forslag til Naturpolitik, Bæredygtighedspolitik og Miljøpolitik incl. tilhørende handlingskataloger.

Artsrig overdrev Fynshoved

²⁴ https://lex.dk/Gr%C3%B8n_Trepert

²⁵ <https://mst.dk/erhverv/rig-natur/artsforvaltning/invasive-arter/hvad-er-en-invasiv-art>